

# BABONÁK — HIEDELMEK

## ÁLLATLAN BARÁT

Egyik asszony kert alól  
másik falu végéről  
harmadik a mezőn túlról  
sötét felhő országútról.

Dicsértessék! Dicsértessék!  
De csak csuhája suhog,  
de csak jön a vak barát.  
Szép jézusom: állatlan.

Kakasszóra felhő lebben:  
„Szerencséték, időm lejárt!”  
Összeborul három asszony  
testük kiveri a láng.

Egyik asszony kert alól  
másik falu végéről  
harmadik a mezőn túlról  
ördög fut az országútról.

## TETSZHALOTT

Szent Mihály lova lából  
viszi az árvtól  
boldog menyasszony korából.  
Törékeny testét, fehér ruháját  
koporsó őrzí  
ima dajkálja  
most kísérik az utolsó útjára.

Gyászoló harang szólal  
vad vigalomra.  
Kerteken túl sikoltó dal  
és eszeveszett muzsika ropja.  
Cifrázó csárdás  
puffog a földtől:  
jönnek a halottal a temetőből.

## TÁNCOLTATÓ

Táncolj, táncolj  
messziről jött.  
Helyetted is csak az ördög  
estére ki hazaér.  
Várhat gyeplő, ló, szekér.  
Vesd ki pénzed  
kurjongass!  
Forduljon a kocsmáros!  
Egy szál hamis hegedűre  
alkonyestig  
ortójozz!  
Táncolj, táncolj  
messziről jött  
hajtja lovaid az ördög,  
cifrázod  
csak idebenn.  
Eszelősen verjed, ropjad  
a tüzes szem megtáncoltat  
akár akarsz  
akár nem!

**A** bírvagy, igen, az az oka a legtöbb emberi galibának. Mert ugyan mi nehézsége lenne például Paplógó Szilveszternek, aki negyvennyolc éves letére is maglegény, emellett van egy alsóházbeli lakása, szoba-konyhás persze, és senki neki nem parancsol. Egyesegyedül Pészász Feri bácsi, aki a pályafenntartó brigád parancsnoka. Különböztet mehet Paplógó Szilveszter ahová akar, tetheti amire képes. Így például nevét meghazudtolván minden vasárnap délelőtt ellátogat a református templomba, feláll az orgona mellé, persze nem a kántor felőli oldalán, és úgy énekel, mintha fizetnének neki. Han- goztatja is: az az átkozott szegénység, valamint szüleinek konoksága állta útját tehetsége kibontakoztatásának, mármint, hogy okl. kántor legyen. De hát hol itt a bírvagy?, kérdezheti bárki. Rejtettebb úton találja meg az érvényesítés lehetőségét. Paplógó Szilveszter ugyanis társadalmi munkában folytatott előnekesi tevékenységét arra használja fel, hogy szép hangjával elfeledtetve alacsony termete, görbe lába hibapontjait, eredményesen keresi-kutatja a házasságkötésre alkalmas nőket.

Csakhát az asszonyok is tele vannak bírvaggal. Mert lehet akár mekkora a forgalom a Posta utcai kislakásban, megbotránkozhatnak a maradi paraszti szomszédok, hogy az egyik héten ez az asszony libbent ki fényes nappal az ajtón, másik héten már megint új menyecske hozott két kanna vizet az utcavégi víz-csapból, a lényeg mégis csak az, hogy egyiküket sem a szép hang érdekli, még tán az sem, hogy Szilveszter nem köznapi képességet árul el a krampácsolásban a vasútnál vagy odahaza, a vendégszereplő asszonyok bevezetőül elvárnának valami mást is. Egy kartonruhára valót például, vagy egy nyári könnyű cipőt. Szóval — világos, Szilveszter viszont minden új asszony, tisztelőre vesz egy üveg kövidinkát, és kész.

Igy jutott, ennyi keserű tapasztalat után arra a jelentős gondolatra, hogy olyan asszonnyal kellene immár közvetlenebb kapcsolatba keveredni, akivel pénz jár. Például: közelesen lebábozó kismamával. Hiszen azzal jár a gyermekgondozási segély. Még az se baj, ha már van egy-két pótkocsi is, ahogy Gellén Pali, tévészpilóta komája szokta volt mondogatni gyerekeiről. No, nem is pihentette sokáig a nemes esztét. Még július végén észrevett egy bizonyos Kanalas Matild nevezetű nőszemélyt, aki a Barneválnál ténykedik, fűrge kezű, vágott nyelvű nő, akiről kiált, hogy úgy van. Hónaljbán megkötött ruhát hord, mivel igen kerekded termete van.

Kerüljük a prózai részleteket. Szerdán este megismerkedtek. Csütörtökön kicsit elbeszélgettek, s azzal váltak el: péntek este felé elnéznek a Fényesbe, mármint az étterembe. Mivel szabad szombat volt Szilveszter, elég sok sert megittak, aztán nagy egyetértésben elmentek a Posta utcai kislakásba. Szombaton délelőtt felébredvén Paplógó Szil-

# A BÍRVÁGY

veszter olyasmit dörögött, hogy akkor a jövő szombaton megesküsznek, hétfőn idehozhatja Matild egy-szem gyereket is. Most ne, mert csak zavarná őket. Es ötmagát szikrányit sem érdekli, hogy a leendőnek ki lettlegyen az apja, bele kell törődni az úr akaratába. Neki Matild a fő, mondta, és vasárnap nagyon szárnyalóan énekelt a templomban.

Hanem az a jövő heti péntek este! Paplógó Szilveszter ugyanis hazaérkezett a heti nehéz munkából, fáradtan, csendre, jó szóra éhezett, és majd megbicsaklott a lába, amikor számba vette: hányan fogadták. Bizony, ott volt a lakásban Kanalas Matild, apjával, anyjával, valamint négy élő gyermekeivel.

Tudod, drága Szilveszter — dörögöldött hízelve Matild, amennyire termete engedte, a borostás, megné-múlt pályamunkához — nem vitt rá a lélek odahagyni a gyerekeit a tatáékkal, kint a tanyán. Mert ki lakozik ma már a tanyán? Csak akinek muszáj. Meglásd, jól megle-szünk így is. A gyerkőcök megsza-nak a konyhában, egyelőre szalmán, az öregek meg itt a sarokban. Hamar elalszanak, hidd el. Az ágy különben is a miénk. No, ugye nem baj, no, mondj már valamit a kicsi kis galambodnak... Nézd csak, milyen szépen kivasaltam ezt a ruhámat?! Holnap mehetünk benne az esküvőre.

Hanem: Paplógó Szilveszter egyszerre úgy találta, kevés lesz az a gyermekgondozási segély, még a négy gyerek családi pótléka is alamizsna fillér ahhoz képest, ahányan vannak. Egy szava nem volt az asszonyhoz se szombaton, se vasárnap. Mivel a következő héten is messzire dolgoz-tak, megint csak pénteken este állított haza. Kanalas Matild pedig még hevesebben kezdte macerálni a házasság megkötése iránt. Szilveszter pénteken, szombaton példás türelemmel viselte e rohamokat, de vasárnap reggel baltával váratlanul széthasította a nagy asztalt. Mire azonban másodikul szétlúthatta volna az ágyát, Kanalas Matild hálóingben elé ugrott.

Inkább a fejemet hasítsd szét, t-te! Esküvőt ígérni tudtál, elvenni már nem tudsz?! Csak handabandázol itt, mint valami részeg. Egyet mondok neked, Paplógó Szilveszter, vagy megesküszünk hétfőn délelőtt, vagy cifra világ lesz itt...

Hát ekkor nem lett. Paplógó Szilveszter ugyanis — mint a farka fel-vágott ló — elrohant hazulról, vonat-ra szállt, s elment munkahelyére. Ott ugyanis a tanyakocsi. Szombaton állított haza újból, ám akkor megértette, hogy valami nincs egészen rendjén háza táján. Benyitott, s az összeszegelt asztal mellől egy díjbirkózó forma, trikós, glottgatás óriás állt fel.

— Ez az, ezt dob ki. Jánosom — csattant fel Kanalas Matild hangja —, semmi keresnivalója nincs itt...

— Hogyhogy nincs? Ki lakik itt, ha nem én?! Ez az én...

— Csendesebben, jó ember — szolt közbe szeliden az óriás —, ha nem hallotta volna, az én feleségem most azt mondta, hogy magának itt coki. Ha pedig az én feleségem azt mondta, akkor tünés innen, mert megtudod te kis görbelébü pulyka-peccer, hogy kicsoda az a Zsuzsi János!

Ekként a férfi. Kellett ennél több Paplógó Szilveszternek? Ordított egyet, odaugrott, máris ütött.

— Azt a hordárfejed mindenit, te dromedár! Az én lakásomba mersz te betolakodni, te börtöndröger?!

Dobd ki, Jánosom! — hallotta még Szilveszter az ágyból szállani Kanalas Matild vezényszavát, aztán megbillent vele a világ, érezte, hogy az úrban szálldogál, aztán hirtelen semmi. A csillagok világítottak, majd a telihold, amikor feleszmélt arra, hogy fázik. Közben nótászó hallott. Az ablakából áradt. A három Kanalas meg Zsuzsi János állomási csomagszállító óbégattak. Felkapott hát egy téglát az elülő szomszéd fal-töről, s bevágta a világos ablakba.

A restiben lelte a záróra. Az istennek nem akart kimenni. Zsoltárt énekelt pálinkaívás közben. Perelj uram perliómmel... Végül Kuttyik rendőr főtörzsörmeister vállalkozott rá, hogy kiviszi. Odakint, a friss levegőn feleszmélt, s előadta: lakásából kitűnt. Mivel Kuttyik nem hitt neki, hát elcsalta a Posta utcába. No, gyorsan hívó lett a főtörzs elvtárs is, amikor az udvarra érkezvén egyszerre mindenféle, megnevezhetetlen fertelmes dolgok és tárgyak repültek hozzájuk, s ütőeszközökkel is egyszerre négy felnőtt esett nekik.

Hát most mit tegyek magával, szomszéd? — kérdezte a rend őre, amikor lőtávolon, vagyis a kapun kívül kerültek. Erőteljesebb fellépéstől a rendőrt józan esze visszatartotta.

Tudja mit, alhadnagy elvtárs, vigyen be mint csavargót. Érti? Én most az vagyok. Elalszom én maguknál — talált újabb, nagy ötletre Paplógó Szilveszter, s hogy a rendőrt ezt nem találta hasonló módon fényesnek, maga lódult előre.

Csak amikor lefeküdt a tiszta, hüvös cellában, s újra az a régen tapasztalt csendesség vette körül, aminek megtagadására a fertelmes, bü-nös bírvagy bírta rá, hirtelen othhon érezte magát. Boldogan nyögött egyet, s arra gondolt: vajon, hogy lehetne megalkudni a járási kapitánnyal, s itt ütni fel tanyáját. Nyugodt, bé-kességes hely ez. Ide még az asszonyok se tudnak bemászni. Hiszen erős, biztos rács van az ablakon.

kezdte az őrlést, aztán szépen kigyarapított egy vízimalmot. Később aztán átvette apjától és huszonhárom esztendőnyi munkával megépítette ezt a korszerű, modern malmot.

— Ez az én mindenem. Megsimogatom naponta a falakat, az új német gépeimet; aranyalmom ez. Úgy hozzám tartozik mint a fejem, vagy a szívem.

Főlemelte a hangját, mélyen ülő fekete sötét szeme megvillogott, arca kivörösödött.

— Jön aztán egy piszkos senkiházi, aki az életemre tör, földönfutóvá tenne, s végül megpróbál agyonlőni, mint egy kutyát.

— Nyugodtabban, kár mérgeledni, különösen velem kár kiabálni.

— Ne haragudjon, de elől az embert a keserűség, amikor élete munkáját akarják tönkretenni... Pedig én mindig baloldali voltam. Most is tiz mázsa lisztet küldtem a bányászoknak teljesen ingyen.

Megpróbáltam fordítani a beszédtemén.

— A felesége szörnyethalt. — Tragédia kérem. A vállhevedert rosszul kapcsolta be és egy lopingnál kibukott a gépből.

— Úgy hallottam, a gépet maga szerkesztette és készítette.

— Én. Még a Luftwaffe főparancsnoksága is gratulált. Várjon csak.

Néhány régi német és magyar képeslapot hozott. Képek és szövegek Király Józsefről és saját repülőgépről.

— Igen magas életbiztosítása volt a feleségének.

— Kérem, ez is az irigyek és gonoszok rágalma.

— Jó, én csak kérdezem. Valami életbiztosítása biztosan volt.

— Volt. Egészen minimális.

— Nem is akarom elhinni, hogy az apja a padlásajtóból lezuhant és nyakcsigolya törésébe belehalt.

— Szomorú, de így volt. A létra kicsúszott alóla.

— Neki is roppant magas életbiztosítása volt?

— Ez sem igaz. Látom én, önt nagyon rosszul informáltak.

Egyre rosszabbul alakul ennek a beszélgetésnek a légköre. Király József azt várta, hogy megegyezünk és a titkár eltávolítjuk a községből, Legnagyobb ellenfelétől így megszabadulna.

— Gyakran fölrobbantak, vagy leomlottak a környék malmainak fahídjai a víz fölött? Beszélték ezt is.

— Elég gyakran, mert kontár parasztok kezelték.

— A magáé soha nem romlott el?

— Nem. Én a malomban születtem.

— Itt örletett olykor a fél járás.

— Elég sokan.

— A csendőrok gyanúsították?

— Üldöztek kérem, nem gyanúsítottak.

Bizonyítani nem, csak üldözni tudtak. Ezért vagyok én ma igazi kommunista.

Nem jutottam szóhoz.

— Beszélt már a postamesterrel is?

— Beszélttem.

— Most, így aztán értem a kérdéseit.

— Mennyien dolgoznak a malomban?

— Harmincöten. Igen elégedett emberek ezek.

— Elhiszem, hogy nagyon szereti a mal-mát.

Király nem válaszolt.

— Felülvizsgálták a helyszínelési jegyzőkönyvet.

— Felülvizsgálták?

— Igen, mert szakszerűtlen. Ez a rend-őrség még csak egy esztendő.

— Kik vizsgálták felül?

— A kapitány, meg mások.

A malmost láthatóan meglepte a közlés.

— Szeptember 29-én este Láncai elvtárs azt javasolta, hogy a malmot vegye át a község. Kormányrendelet biztosítja és ösztönzi ezt a lépést. Így van?

— Így.

— Védekezett. Igaz? Lisztel, arannyal, meg a jóég tudja még mivel.

— Ez hazugság.

— Nekem egy vagon lisztet ajánlott az éjjel. Így volt?

— Így kérem, a párt részére ajánlottam, most is fönntartom.

— Összekülönböztek a vezetőségben, s maga dühében otthagya a vezetőséget. Hajnalban pedig jelentkezik nálam, hogy az éjjel lelőttek!

— Jelentkeztem...

— Várjon. A vizsgálatot végzőket nyom-ra vezet, megtalálják a lőfegyvereket. Így van?

— Így van.

— Másnap éjjel újra jelentkezik, hogy a titkár miért nincs letartóztatva. Fel-ajánl egy vagon lisztet.

— A demokrácia üldözi az emberölés kísérletét?

— Üldözi.

— Különösen, ha fasisztáról van szó.

— Egyformán üldözi.

A malmos hosszú, szikár alakja meg-görnyedt a széken. Úgy látszott rajta, befejezettnek tekinti a beszélgetést.

— Ki lőtt be a maga ablakán? — kér-deztem utoljára és fölálltam ültőhelyem-ből.

Főlnézett, a tekintetemet kereste.

— A postamester.

— Nem az volt.

— Ön védi a gyilkost!... Kár itt minden szóért.

— Nem védem, csak nem engedem, hogy ártatlan letére a börtönbe dugja.

Válasz nélkül hagyta ezt a megjegyzést.

— A község nem veszi igénybe a malmot — közölte vele.